

PRÁVA MĚSTSKÁ
KRÁLOVSTVÍ ČESKÉHO

A

MARKRABSTVÍ MORAVSKÉHO

SPOLU S KRÁTKOU JICH SUMMOU

OD

M. PAVLA KRYSTYANA Z KOLDÍNA.

VYDÁNÍ PÁTÉ.

UPRAVIL

JOSEF JIREČEK.

~~~~~
V PRAZE.

NÁKLADEM SPOLKU ČESKÝCH PRÁVNÍKŮ „VŠEHOD.“

1876.

DE SUCCESSIONE AB INTESTATO.

O nápadích bez kšaftu z tohoto světa sešlých.

F. V.

Nápad jest a slove na místo jiného jako nějaké nastaupení aneb vkročení. A takové vkročování nemůže nežli tehďáz toliko býti, kdyžby někdo z tohoto světa bez kšaftu sešel.

Nápad jest a slove na místo jiného jako nějaké nastaupení aneb vkročení, a to toliko tehďáz bývá, kdyby někdo bez kšaftu umřel.

F. VI.

I. Bez kšaftu umírá aneb schází ten, kterýžby aneb ovšem kšaftu žádného o statku svém neučinil; aneb žeby učině a udělaje kšaft, ten nepořádně by a proti právu udělal, to jest, žeby pořádku práva a nařízených slavností v něm a při něm pomínul a pochybil; anebo žeby týž kšaft, vedle práva řádně udělaný, potomně z příčin hodných k zrušení a k vyzdvižení přišel; ano i ten, kterýžby nad dětmi svými poručníkův nezřídil, aneb co se poručenství dotýče, toto pomínul. O čemž při kšaftích obsírněji toho dotčeno jest.

Bez kšaftu umírá, kdo kšaftu neudělá, anebo proti právu když jej udělá.

II. Protož kdyžby tak někdo bez kšaftu z tohoto světa sešel: tu teprv tehďáz nápadním právem nejbližší přátelé po něm pozůstalí v statek jeho vkračují. Kteréžto nápadní vkračování slove *successio ab intestato*.

Protož když tak kdo bez kšaftu umře, nápadem nejbližší přátelé v statek jeho vkračují.

F. VII.

A při takových nápadích nejprvnější a nejlepší právo mají *descendentes*, to jest, z toho kmene, z toho rodu a z té krve pošlí, a slovau dolů sstupující, buďto žeby ti byli mužského aneb ženského pohlaví.

Při nápadích nejprvnější a nejlepší právo mají dolů sstupující, totiž z té krve pošlí obojího pohlaví.

F. VIII.

Neb při právě městském dcery rovně jako i synové v statcích i ve všech spravedlivostech svých rodičův jednoduše dědí, a jednoduše i rovných dílův v nápadích požívají; jakož jsou synové, dcery, vnukové a vnučky, a slovau *sui hæredes vel sui liberi*, kteříž řádně na tento svět prostředkem svatého manželství zplozeni jsou. Ti, kteříž živi pozůstanou, nad jiné přátely krevní nejlepší spravedlnost nápadem k statkům rodičův svých mívají.

Při právě městském dcery jako synové jednoduše dědí a rovných dílův v nápadích požívají, jako synové, dcery, vnukové, vnučky.

F. IX.

A kterýkoli měštín aneb měštka a tolikéž jiný každý obyvatel obojího pohlaví v Starém, v Novém i v Menším Městech pražských bez poručení z tohoto světa by sešel: tehdy k statku jeho nejbližší přítel, v kterémžby se koli z těch tří měst usedl našli, po témž bez kšaftu z tohoto světa sešlém člověku právem nápadním spravedlnost míti budau; proto, neb starodávním obyčejným a zvyklým právem všecka ta tři města jednoduše rovnosti při nápadích požívají.

Po měštínu nebo měštce v kterém koli městě pražském, Starém, Novém i v Menším, bez kšaftu z světa sešlé, nejbližší přítel, v kterémžby se koli z těch tří měst usedl našli, právem nápadním spravedlnost míti budau. Neb starodávním obyčejem všecka ta tři města jednoduše rovnosti při nápadích požívají.

F. X.

I. Muž, kterýžby po sobě těhotné manželky zanechal, bez dědice z tohoto světa neschází. A protož takovému na sirobu narozenému dědici statek otce jeho skrze opatření práva a přítel téhož sirotka dochován býti má. Pakliby žádných jiných dětí nebylo: tehdy nápad z toho tak na sirobu narozeného, by hned, jakžby se na svět narodil, umřel, jdi na matku jeho.

Dědici na sirobu narozenému statek otcův od práva a přítel dochován býti má. Pakliby žádných jiných dětí nebylo: tehdy nápad z něho jdi, by hned, jakžby se narodil, umřel, na matku jeho.

II. Jestli žeby otec o statku svém kšaft učinil, a těhotné manželky, nevěda o tom, by těhotná byla, po sobě zanechal, a

jedna osoba, tehdy jediný díl na ně na všechny půjde, kterýž měl vzítí otec aneb matka jejich, kdyby živi zůstali.

Však jestli žeby živi byli synové anebo dcery, z některého bratra a sestry jich zplození aneb zplozené, jejichžto rodičové prvé zemřeli: tehdy s streyci, s ujci, s tetami obojími k nápadům se připauštějí, tak aby na všechny díl statku jeden šel, kterýžby otci nebo mateři dostati se měl.

III. Tomu pak všemu lépe se porozumí z stromu níže položeného. Avšak prvé některé *regule*, k vysvětlení toho všeho také tuto předloženy budau.

F. XIV.

I. Kdyžby ani dolův sstupujících, ani nahoru vstupujících, ani bratří, ani sester dědicův nepozůstávalo; ale toliko nacházeli by se přátelé na dalším některém stupni: tehdy všickni ti, kteřížby nejbližším stupněm umrlého se dotýkali, k statku po něm pozůstalému právo a spravedlnost nápadem míti budau podle té *regule*: Kdož bližší jest stupněm, bližší jest také a lepší právem.

Přátelé, kteřížby nejbližším stupněm umrlého se dotýkali, k statku po něm pozůstalému nápadem právo míti budau. Neb kdo bližší stupněm, bližší jest také právem.

II. A bylo-li by jich více, nežli jeden, na tom nejbližším stupni: všickni po rovném a jednostejném dílu z takového statku vezmau, *in capita*, to jest, na každau z nich osobu díl rovný půjde.

A bylo-li by jich více nežli jeden na tom nejbližším stupni, všickni po rovném dílu vezmau.

F. XV.

I. Nápad mezi dolův sstupujícími a nahoru vstupujícími trvá a vztahuje se příliš daleko, nemaje žádného jistého obmezení.

Nápad mezi sstupujícími a vstupujícími velmi daleko se vztahuje, nemaje žádného jistého obmezení.

II. Ale když se nápadův osob postranních aneb pobočných dotýče, trvá toliko do stupně desátého. A nebyl-li by aneb nenašel-li by se již žádný z přátel na stupni desátém: tehdy takové dědictví bez kšaftu sešlého mjíj a jako přestává.

Ale mezi pobočnými osobami trvá toliko do desátého stupně. A na

tom nebyl-li by žádný z přátel nalezen, takové dědictví bez kšaftu umrlého míjí.

F. XVI.

I. Poněvadž při nápadích a zvláště při stromu přátelství o stupni i o jiných některých slovích, z práv obecních vyňatých, častá se zmínka děje: protož aby tomu všemu lépeji porozuměti se mohlo, toto se předkládá.

II. Že strom dvojí jest, totižto: *Arbor civilis*, strom práva městského aneb světského aneb strom stupňův přátelství krevního, proto nařízený, aby se mohlo nápadům a blízkosti přátelství porozuměti, kdoby k kterému statku nápadem bližší a lepší spravedlnost, aneb k poručenství sirotkův a k spravování statku jich míti měl a mohl.

III. *Arbor canonica*, to jest, strom duchovní, pro manželstva nařízený. A ten strom dva rozdílly v sobě má. Neb jeden strom slove *arbor consanguinitatis*, strom přátel krví sobě spojených, aneb krátčeji, přítel krevních; proto, že *consanguinitas quasi sanguinis unitas*, krevnost jest jako jednota a svazek jedné krve a osob z jednoho kmene pošlých, tělesným splezením stvrzený.

IV. *Arbor affinitatis*, to jest, strom příbuznosti, jest jakási blízkost a jako přístup aneb připojení osob k osobám přátelstvím, řádně vedle práva z pořádného manželství pošlým. A dobře my Čechové příbuznost nazýváme. Neb prostředkem manželství svatého k rodu ženicha i nevěsty jako více přibývá přítel, když oni řádně v manželství vkračují. *Affines enim dicuntur, qui non sanguinis, sed matrimonii conjunctione copulati sunt, ut sunt maritus et uxor, socer, gener, socrus, nurus, levir, fratris, glos, vitricus, noverca, privignus, privigna*. Příbuzní zajisté slovau, kteříž ne krevností, ale prostředkem řádného manželství spojeni a spřáteleni jsau, jako manžel, manželka, tchán, zeť, tchyně, nevěsta, švagr, švagrová, otčim, macecha, pastorek, pastorkyně etc.

Strom jest dvojí: strom práva světského, proto nařízený, aby se mohlo blízkosti přátelství a tak nápadům porozuměti; strom duchovní, pro manželstvo nařízený, a ten má v sobě dva rozdílly. Jeden strom slove přítel krevních. Druhý: Přítel příbuzných, jako manžel, manželka, tchán, zeť tchyně, nevěsta, švagr, otčim, etc.

V. A při stromu tohoto dvého také šetřiti potřebí jest, totiž *lineas* a stupňův.

Slove pak *linea* sebrání osob, z téhož kmene pošlých a dolův sstupujících, obsahující v sobě stupně a počty rozdělující.

Při stromu se má šetřiti linií a stupňův. *Linea* pak jest sebrání osob, z téhož kmene pošlých a dolů sstupujících, obsahující v sobě stupeň a počty rozdělující.

VI. A taková *linea* jest trojnásobní. Totižto, jedna slove *linea descendantium*, to jest, *linea* přátel dolův sstupujících, když počet přátelství začínáme od otce a jdeme aneb přistupujeme s týmž počtem k synu, od syna k vnuku, od vnuka k pravnuku, a tak níže a dále.

Druhá, *linea ascendentium*, to jest, *linea* nahoru vstupujících, když počínáme od syna a vstupujeme s týmž počtem nahoru k otci, od otce k dědu, od děda k pradědu, a tak veyše.

Třetí *linea* slove *collateralium*, to jest, *linea* přátel pobočných, když počítáme bratry, a sestry, a potom další po nich.

A taková *linea* jest trojnásobní. Jedna přátel dolů sstupujících, počna od otce až k pravnuku a tak níže.

Druhá, na horu vstupujících: od syna až k pradědu etc.

Třetí, přátel pobočných, bratří, sester a dalších po nich.

VII. *Gradus* pak česky stupeň slove. A jest jako vstoupení a nakročení z jednoho stupně na druhý, z jednoho místa na druhé. Vzaté slovo od stupňův, že z jednoho na druhý, když dolův scházíme aneb nahoru jdauce vstupujeme.

Stupeň slove nastoupení z jednoho místa na druhé.

VIII. A ti stupňové také se v trojím rozdfu nacházejí. I. Nebo jedni jsau, jakž *Cajus* pokládá, *superioris ordinis*, to jest, po nichž se jde nahoru, jako od jednoho stupně, na němž jest otec a matka, na druhý stupeň může se nastoupiti, to jest, na děda a bábu, od toho na třetí, na praděda a na prabábu. II. *Inferioris ordinis*, jako když se dolův sstupuje k dětem. III. Jiní *ex transverso sive ex latere*, to jest, po stranách a po boku: jakož jsau bratří, sestry a děti od nich pošlé. A tak stupeň

jest jako nějaké spojení jednékaždé osoby, krví, příbuzností aneb přátelstvím spolu spřízněné.

Jsau v trojím rozdílu. Jedni, po nichž se jde nahoru. Druzí, po nichž se dolů sstupuje k dětem. Třetí jsau po stranách a po boku, bratří etc.

IX. A ti stupňové pokládají se v právích z příčiny dědictví, aby mohlo poznáno býti, kterak by táž dědictví a jiní statkové po aumrtech, jako po nějakých stupních, z umrlých přátel na živé přátele aneb na poručníky připadati měli. Jakož pak z stromu aneb z figury níže položené tomu všemu lépe a snázeji porozuměti se může.

Stupňové v právích se pokládají pro dědictví, aby se rozumělo kterak z umrlých přátel na živé připadají.

DE HÆREDITATIBUS

et de praescriptionibus.

O dědictví a o pořádném i pokojném let městských vydržení.

F. XVII.

I. Dědictví nic jiného není, nežli nápadní a poslaupné vkročení do všeho práva aneb spravedlnosti, kteráž prvé toho byla a tomu náležela, kdož jest z tohoto světa sešel.

Dědictví jest nápadní a poslaupné vkročení do všeho práva a spravedlnosti, kterauž prvé z světa sešlý měl.

II. Neb na žádného větší spravedlnost přijíti, případnauti ani převedena býti nemůže, nežli ta a taková, jakauž ten prvé měl, kterýž již z tohoto světa sešel, aneb své právo na jiného přenesl, jemu je odevzdal, aneb jinému ho pořádně postaupil.

Žádný většího práva a spravedlnosti jinému uděliti a postaupiti nemůže, nežli jaké sám právo měl anebo má.

F. XVIII.

Ustanoviti dědice nic jiného není, než toliko po smrti své někoho v statku svém za pána naříditi a statek svůj jemu

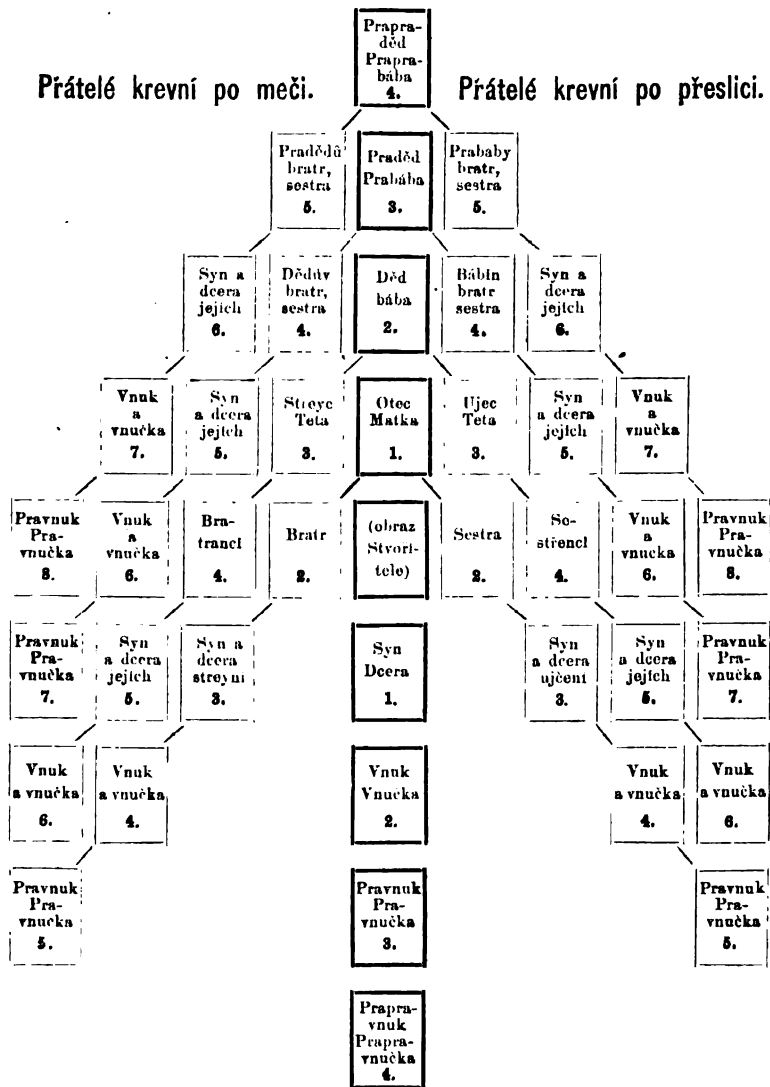

STROM KREVNOSTI

aneb přirozeného přátelství krevního.

Léta Páně 1579 (1701).

buď všecken aneb na větším díle zápisem aneb kšaftem přivlastníti.

Ustanoviti dědice jest nad statkem umrlého někoho za pána vystaviti a týž statek jemu buď všecek neb na větším díle zápisem neb kšaftem přivlastníti.

F. XIX.

I. Všeliká dědictví aneb panství přicházejí a na lidi připadají buď poslaupně po přátelství, to jest, po krvi a příbuznosti skrze odaumrti, když lidé bez kšaftův umírají, přátel po sobě zanechávající, aneb pořádnými kšafy, svobodným a dobrovolným statku dáním, odevzdáním, zapsáním, aneb živnosti své postaupením, nařízením nápadův, o čemž také na jiném místě položeno jest.

Všeliká dědictví přicházejí buď poslaupně po přátelství skrze odaumrti, buď pořádnými kšafy, buď dobrovolným statku dáním, zapsáním a postaupením.

II. Z čehož pochází, že dědic jednostejné moci jest, jako i předeek jeho, užívaje jednostejného a rovného práva, kteréhožto buď otec jeho aneb předeek již z tohoto světa sešlý prvé za živnosti své požíval.

Dědicova moc rovná a jednostejná je jako předka jeho.

III. A poněvadž dědici všeckna práva a spravedlnosti po sešlém z tohoto světa zauplna náležejí: protož také, čímby komu spravedlivě ten, jehož on statku v držení vešel, dlužen pozůstal, všeckny dluhy spravedlivé platiti a závady svozovati povinen bude. Nebo věřitelé jsau přední v statcích dlužníkův dědicové.

Dědic umrlého předka svého dluhy plat. Nebo věřitelé jsau přední v statcích dlužníkův dědicové.

IV. Summau, všickni držitelé statkův jednostejnau povinností, jako i dědicové, k zaplacení dluhův spravedlivých se vízí.

Držitelé statkův též jako i dědicové k zaplacení dluhův se vízí.

F. XX.

Na kohožby koli nápadem statek přišel, aneb komuby se dědickým odkázáním dostal, ten každý povinen bude všeckny závady toho, po komž mu statek se dostal, i dluhy jeho vyvazovati, potud, pokudžby takového statku stačilo. Krom rukojemství; poněvadž to, když na statku pojištěno není, s rukojmím

umírá, a rukojmové živi pozůstalí takové rukojemství a sliby vypravují. Však každý takový držitel hled se inventářem, jakž jinde o tom položeno jest, opatřiti.

Na koho statek nápadem neb odkazem přijde, ten závady a dluhy toho, po komž statek má, vyrazuj, pokudžby toho statku stačilo; krom rukojemství, poněvadž to, když na statku pojištěno není, s rukojmím umírá.

F. XXI.

Vešel-li by kdo v pořádné držení kterého gruntu aneb dědictví *justo titulo*, a týmž dědictvím svobodně by vládl, jeho v pokojném držení den a rok byl; a žádný by z těch, kteřížby přítomni (to jest ti, ježtoby pod týmž právem aneb v té krajině) byli, takového dědictví právem nenařikal: potom, bude-li naříkáno takové dědictví, naříkání bude daremní; proto, že pokojným držením ten, kdož čas právem vyměřený vydržel, takové dědictví sobě *præscriptione temporis*, pokojným bez naříkání let vydržením zdědil, maje *justum titulum*, to jest, maje zápisem kněh městských aneb jiným pořádem práva takové dědictví sobě postaupené aneb utvrzené.

Vešel-li by kdo v pořádné držení některého gruntu, a jej by den a rok pokojně bez naříkání držel: při tom zůstaven býti má. A. LII.

F. XXII.

Kdožkoli začal by některé grundy aneb dědictví naříkati aneb, počna jeden druhého z čehožkoli před právem vinití, od takového naříkání, i také od takové pře by přestal, a rok a den ustavičně by potom mlčel, a pořádem práva sobě toho, což tak začal, k místu a k konci nevedl: tím práva svého a spravedlnosti své zbaven bude, a více té věci aneb spravedlnosti právem naříkati moci nebude. Lečby ne jím, ale právem skrze přísežných odklady, a jiné některé příčiny to sešlo.

Kdožkoli, počna někoho z čehožkoli vinití, od takového vinění dni a roku projíti by dal, ten práva a spravedlnosti své zbaven bude.

F. XXIII.

Rok pak a den (jakž i jinde o tom položeno jest) plný rok a šest nedělí počítati se má. Ku příkladu takto. „Statek jsem tobě zápisem utvrdil aneb odevzdal před právem v pondělí na den obřezování Pána Krista.“ Tehdy, nebude-li léto přestupné, rok se vyplní v auterý po obřezání Pána Krista léta

budaucfho. I přidada šest neděl ještě k auterku, rok a den se z auplna zavře a vyplní. A když proti nařkajícímu to provede, že jest statek svůj na gruntech (maje téhož statku, tak jakž veyš položeno jest, *titulum justum*) pokojně rok a den vydržal: tehdy při takovém pořádném držení zůstaven a od nařkajících právem osvobozen bude.

Rok a den se počtá plný rok a šest neděl. Též *A. LII*.

F. XXIV.

Gruntové a všelijací nemohvití městští statkové jinde se odevzdávati nemohau, než toliko ve čtyřech lavicích, aneb ve čtyřech úhlích před právem a přisežnými téhož města, k kterémuž takoví gruntové příslušejí. A to pro příčinu let městských pokojného a pořádného vydržení, kteráž *præscriptio temporis* slove. A ta *præscriptio* ne od jinud, ale od *actum* zápisu buď prodajného aneb poslaupného v statek ten vkročení, počítati se má. A tak k kterému právu které grundy a gruntův těch povinností aneb platové náležejí, při témž právu zapisování, postupování aneb závady na ně uvozovány buďte, a ne cedulemi, listy a jinými k těm podobnými jistotami.

Gruntové městští toliko ve čtyřech lavicích před právem, k kterémuž takoví gruntové příslušejí, odevzdati se mají.

Promlčení začátek běre od *actum* zápisu.

K kterému právu které grundy a gruntův těch povinností a platové náležejí, při témž právu se zapisovati, postupovati a závady na ně uvozovány býti mají; jinak nic, totižto ne cedulemi, listy a jinými k těm podobnými jistotami.

F. XXV.

I. Však kšaftem svým jedenkaždý statek všelijaký svůj, by pak na jiném aneb pod jiným právem byl týž statek, bude moci odkázati, kdyžby jediné v kšaftu svém tak doložil, „že všicek statek svůj mohvitý i nemohvitý, kterýž kdekoli, a načem by ten koli záležel, buď 'zde aneb jinde mám, odkazuji a po smrti své dávám N.“ Tehdy již tau *clausulí*, poněvadž pořádným kšaftem, též i pořádným zápisem jiní statkové pod cizím právem byli by obsaženi: ten, jemužby takoví statkové odkázáni aneb zápisem dáni byli, bude moci jich užiti.

Však kšaftem svým každý statek svůj, by pak na jiném právě byl, komu chce, odkázati může, když této klausule doloží, že všecek statek svůj